

ביטול אירוע בעקבות מגפת הקורונה

תלמיד: אברהם פרידמן כיתה: ח מורה מלווה: הרב הושע צור בי"ס: ישיבת אמי"ת בלבב שלם ירוחם

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי/לתקופת הקורונה

בתחילת השנה חגגתי בר מצווה וגיליתי מקרה מעניין שקרה בעקבות מגפת הקורונה. כולם יודעים שכל נער מאוד מחכה לרגע שבו הוא יהיה בן מצווה ומצפה לאירוע שישמח אותו וכמובן כדי שאירוע כזה יתקיים יש לעשות הרבה הכנות לפני לדוגמא להזמין אולם, צימרים/חדרים, קייטרינג וכו'. אמנם רצה הקב"ה ובבר המצווה שלי היה סגר כללי בכל מדינת ישראל ונאסר על קיום אירועים ופתיחת אולמות, מתוך זה רציתי לדון בשאלה שנוצרה על ידי המצב בארץ.

הורים ביקשו לחגוג שמחת בר המצווה לבנם באולם. בחשון ה'תש"פ - הצדדים חתמו על הסכם בו הם מזמינים 200 מנות לאירוע בר המצווה שיחול ב-תאריך פלוני בסיון תש"פ, וכשבועיים לאחר החתימה על ההסכם - המשפחה שילמו לבעל האולם מקדמה בסך 5,000 ש"ח. השאלה היא האם בעל האולם חייב להחזיר להם את הכסף.

ונסביר כי בשל מגפת הקורונה, הממשלה אסרה על פתיחת אולמות אירועים (החל מתאריך י"ח אדר ה'תש"ף והלאה, זאת על מנת לצמצם את התפשטות נגיף הקורונה בישראל. והדיון ארוך, אז להיות חזקים ולא להישבר.

במאמר להלן נדון בשאלה האם ההנחיה של רשויות המדינה לסגור אולמות בגין המגיפה -מוגדרת בהלכה: מכת מדינה, "כלומר אונס כללי הבא על אנשי המדינה בהיקף רחב, וכתוצאה מכך נגרם הפסד בלתי נמנע.

ומה הדין במקרה שלנו האם ההורים ישלמו הוצאות ודמי ביטול ולא יקבלו את המקדמה.

האם ההורים פטורים מלשלם אבל לא יקבלו את המקדמה.

או האם ההורים פטורים מלשלם ובעל האולם חייב להחזיר את המקדמה. נענה על השאלות הנ"ל תוך כדי עיון בגמרא בראשונים ובאחרונים ופוסקי ההלכה.

סקירת מקורות תורניים

במאמר סקרתי שלוש נקודות עיקריות של הסוגיה.

ביטול מלאכה מחמת אונס, מהי מכת מדינה, מה הדין במכת מדינה אם שולמה מקדמה.

השתדלתי להקיף החל מהגמרא (בבא מציעא) וכלה באחרונים (שו"ע, רמ"א, נושאי כלים של הטור (עד לפוסקים בני דורנו) מורנו ורבנו הגאון הרב חיים דרוקמן שליט"א, הגאון הרב אשר ויס, ודיין שלא רצה שנזכיר את שמו - הגאון הרב שליט"א

דיני ממונות

הצעה להתמודדות עם השאלה התורנית

הגענו למסקנה תוך כדי עיון בגמרות המרכזיות של סוגיה זו, במסכת בבא מציעא עם המפרשים, הבאת שיטת המחנה אפרים והראב"ן ודחייתם והתייעצות עם פוסקים בני זמננו. סוגיית מכת מדינה היא סוגייה רחבה עד מאוד אשר נשתברו עליה קולמוסים כמים והיא ממשיכה להידון עד ימינו, ובזכות הקורונה היא הפכה להיות רלוונטית ומשמעותית מאוד. במאמר הגענו לפסק הלכה שבו הכרענו בעזרת הרמ"א ובעזרת מורנו ורבנו הרב חיים דרוקמן שליט"א התייעצות עם דיינים כולל דייני ארץ חמדה. וזהו פסק ההלכה: על בעל האולם להחזיר את כל סכום המקדמה לידי מזמיני האירוע. יש מגדולי ישראל מי שסברו שעל הצדדים להתחלק בהפסד בשווה או שאם כבר שילם אינו זכאי להחזר, אך אחר המחילה וכאחרון התלמידים עליו לציין כי עמדתם מנוגדת לפשטות הגמרא לפוסקים רבים ולדברי הש"ך ולכן אין לקבלם להלכה וגם בשום אופן אין לכפות על הצדדים פשרה בגין עמדות אלו (לא התייחסתי כאן לחוזה שבין הצדדים ואכמ"ל).

כמובן שבמקרה הנדון הצדדים צריכים ללכת לבית דין רבני ולא להסתמך על מאמר זה כי איני דיון מוסמך.